2014D06873

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

De vaste commissie voor Veiligheid en Justitie heeft een aantal vragen ter beantwoording voorgelegd aan de Minister van Veiligheid en Justitie over zijn de brief inzake de evaluatie Wet controle op rechtspersonen (Kamerstuk 33 857, nr. 1).

De voorzitter van de commissie,
Jadnanansing

De adjunct-griffier van de commissie,
Smulders

Inhoudsopgave **blz.**

I.	**Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**		**2**
	1.	**Inleiding**	**2**
	2.	**De Wet controle op rechtspersonen**	**3**
	3.	**Resultaten in 2013**	**3**
	4.	**Evaluatie**	**3**
	4.1	*Output van het toezicht*	*5*
	4.2	*De inrichting van het toezicht en de samenwerking in het netwerk*	*5*
	4.3	*Aanbevelingen*	*6*
II.	**Reactie van de Minister van Veiligheid en Justitie**		

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief inzake de evaluatie Wet controle op rechtspersonen (Wcr). Nog altijd onderstrepen zij het doel van deze wet, namelijk het voorkomen en bestrijden van misbruik van rechtspersonen. Dit toezicht wordt gerealiseerd door samenwerking tussen een groot aantal partijen. Deze leden maken uit de evaluatie op dat de Dienst Justis hierin een centrale en zeer belangrijke rol speelt door op basis van verschillende bronnen producten op te stellen die handhavende en opsporende instanties ondersteunen in de uitvoering van hun taken. Hoewel de uitgevoerde evaluatie beperkt van opzet is, hetgeen de aan het woord zijnde leden niet verwonderlijk vinden gezien het korte bestaan van de wet, toont deze evaluatie aan dat de producten van Justis van toegevoegde waarde zijn voor de hiervoor genoemde instanties. Wel hebben deze leden nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de SP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen de brief inzake de evaluatie Wcr. Omdat de nieuwe controle op rechtspersonen (Herziene Toezicht Rechtspersonen) door Justis met behulp van het ict-systeem RADAR in potentie een belangrijke bijdrage kan leveren aan een integer rechtsverkeer in het algemeen en een betere bestrijding van bijvoorbeeld faillissementsfraude in het bijzonder, hechten deze leden bijzonder veel waarde aan het goed functioneren van de controle op rechtspersonen. Over dit onderwerp is de laatste jaren veel gesproken in debatten met de Minister van Veiligheid en Justitie (hierna: de Minister). Naar aanleiding van deze evaluatie hebben zij nog enkele vragen en opmerkingen.
Deze leden vragen om een terugblik op de start van het Herziene Toezicht Rechtspersonen, die bepaald niet vlekkeloos is verlopen en niet conform de beloften van destijds van start is gegaan. Het project is niet alleen veel later gestart dan blijkt uit de Rijksbegroting 2011, maar zowel ontwikkeling als beheerskosten zijn aanzienlijk hoger uitgevallen dat de inschatting uit 2010. Waardoor is dit veroorzaakt? Waarom is hier destijds niet beter voor gewaarschuwd? Kan toegelicht worden welke problemen er waren rondom de bouw van het systeem? Klopt het dat het contract met Capgemini is opgezegd? Zo ja, wat is daarvan de reden? Welke maatregelen zijn er getroffen om een herhaling van dergelijke fouten te voorkomen?

De leden van de PVV-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief inzake de evaluatie Wcr. Naar aanleiding hiervan hebben zij enkele vragen.

2. De Wet controle op rechtspersonen

De leden van de VVD-fractie vragen om een nadere toelichting op de verhouding tussen deze wet en de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet BIBOB). Op grond van laatstgenoemde wet worden immers ook door middel van onderzoek naar een persoon of organisatie een beoordeling gegeven over diens integriteit en wordt ingeschat of een risico bestaat dat een aangevraagde vergunning voor strafbare feiten zal worden gebruikt. Wordt de handelwijze of de expertise tussen het Bureau BIBOB en Justis gedeeld? Zo nee, is de Minister dan van mening dat dit van toegevoegde waarde zou kunnen zijn?

3. Resultaten in 2013

De leden van de SP-fractie vragen of het hele systeem nu wel volledig en op volle toeren draait, gelet op de eerdere ramingen van het aantal risicomeldingen.
Voornoemde leden hebben enkele vragen over het aantal meldingen dat door Justis is beoordeeld en het aantal risicomeldingen dat is verstrekt. Is de Minister zelf tevreden met de omvang hiervan? Weliswaar neemt het aantal verstrekte risicomeldingen toe, maar het aantal van 126 risicomeldingen en 11 risicomeldingen op verzoek is volgens deze leden bepaald niet veel, afgezet tegen de omvang van het probleem van faillissementsfraude. Wat is hiervoor de verklaring?

4. Evaluatie

De leden van de VVD-fractie lezen dat voor zowel de automatische als handmatige analyse gebruik wordt gemaakt van risicoprofielen. De bedoeling was dat deze risicoprofielen flexibel van aard zouden zijn. Dit betekent volgens deze leden dat het relatief eenvoudig zou zijn om risicoprofielen en -indicatoren te schrappen, inhoudelijk te wijzigen en toe te voegen. Is dit in de periode dat de wet wordt toegepast reeds voorgekomen? Zo ja, kan de Minister in grote lijnen aangeven welke tendensen zich voordoen in geconstateerde vormen van misbruik? Dient voor deze vormen van misbruik nog aanvullende wet- en regelgeving te worden opgesteld om deze krachtig aan te pakken? Daarnaast vragen deze leden of een effectieve werking van risicomeldingen uit het systeem niet tot gevolg zou moeten hebben dat risicomeldingen op verzoek niet leiden tot de conclusie dat risico op misbruik van de rechtspersoon aanwezig is. Alle risico's op misbruik van een rechtspersoon zouden immers moeten kunnen worden opgemerkt door het koppelen van de juiste informatie uit het systeem. Kan ook een toelichting worden gegeven op de effectiviteit van de risicomeldingen uit het systeem? Is er voorts inzicht in het verschil tussen het aantal gevallen waarin onder de voorganger van deze wet (de Wet documentatie vennootschappen) geen verklaring van geen bezwaar werd afgegeven en het aantal waarin nu een risicomelding (al dan niet op verzoek) is gedaan? Kan op basis daarvan worden geconcludeerd dat het thans toegepaste systeem van constante controle effectiever is met het oog op het bestrijden en voorkomen van misbruik, dan het systeem op grond van de Wet documentatie vennootschappen?
Daarnaast vragen deze leden of de verwachtingen over het verminderen van de administratieve lasten voor het bedrijfsleven zijn uitgekomen. Is bij de toepassing van de wet gebleken van onvoorziene andere kosten voor het bedrijfsleven dan wel voor overheidsorganen? Zijn de kosten van het ontwikkelen van het computersysteem RADAR binnen de ramingen gebleven?

De leden van de SP-fractie vragen waarom het uitvoeren van de aanbevelingen in het rapport «Snel en Secuur toetsen; het alternatief voor de verklaring van geen bezwaar» van de Werkgroep Toezicht Rechtspersonen van 18 maart 2005 zo lang op zich heeft laten wachten.
Voornoemde leden vragen naar de doelstellingen en de beloften van het nieuwe toezicht. Zij menen zich te herinneren dat onder andere het doel is het voorkomen en bestrijden van misbruik van rechtspersonen, waaronder het plegen van misdrijven van financieel-economische aard en het gebruik van een rechtspersoon met het oog op het benadelen van zijn schuldeisers en financiering van terroristische organisaties en witwaspraktijken. In hoeverre zijn de gestelde doelstellingen nu gerealiseerd? Wat moet er nog gebeuren om deze te bereiken?
De aan het woord zijnde leden vragen of in de hele opzet voldoende rekening is gehouden met de mogelijkheid dat de hele systematiek van RADAR kan worden omzeild door het gebruik van buitenlandse rechtspersonen en stromannen die niet zijn opgenomen in de Gemeentelijke Basisadministratie.
Deze leden vragen een totaaloverzicht van alle kosten, alsmede de jaarlijkse kosten, die samenhangen met het Herziene Toezicht Rechtspersonen sinds 2009. Wat is de reactie van de Minister op de genoemde cijfers in Het Financieel Dagblad dat de bouw van het systeem RADAR aanvankelijk 3,5 miljoen euro kostte, maar dat begin 2012 de kosten al waren opgelopen tot 18,5 miljoen euro?[1] Hoeveel bedragen deze kosten inmiddels? Ook vernemen de leden van de SP-fractie graag de ontwikkeling in de kosten van één risicomelding zoals die sinds 2009 zijn begroot. Kan in dit overzicht onderscheid worden gemaakt tussen de bouw en de ontwikkeling van het systeem, het onderhoud en de reguliere kosten van de (voorlopige) risicomeldingen?
Deze leden hebben nog enkele vragen over de effectiviteit van het systeem. De bedoeling van het systeem was, in de woorden van de Minister destijds, om ook het risico waarin een crimineel voor de zoveelste keer met het oog op misbruik een Besloten Vennootschap (BV) opricht, te laten ondervangen door de huidige systematiek van screening. De Dienst Justis krijgt in de huidige systematiek de informatie van de Kamer van Koophandel over de oprichting van de BV en de match met historische informatie uit het Handelsregister en met de informatie van de Justitiële informatiedienst over criminele antecedenten. Deze match zal mogelijk misbruik van een rechtspersoon aan het licht brengen. De gegevens worden derhalve reeds op een geautomatiseerde manier betrokken bij de screening van rechtspersonen. In hoeverre is hier nu sprake van? Hoe vaak wordt een crimineel die voor de zoveelste keer met het oog op misbruik een BV opricht door de nieuwe screening in de kraag gevat?
De leden van de SP-fractie vragen of de Minister bekend is met het feit dat vandaag de dag een veroordeelde «BV-dokter» zich nog steeds in kan schrijven met een BV, waarvan duidelijk is dat deze in het oude systeem van de verklaring van geen bezwaar tegen de lamp was gelopen. Hoe is dit mogelijk? Heeft RADAR deze veroordeelde bestuurders niet in beeld? Per wanneer zal dit zijn opgelost?
Voorts zijn deze leden zeer benieuwd naar de verwachtingen in de nabije toekomst. Hoe zal het systeem zich in de toekomst gaan ontwikkelen? Wat zijn de concrete doelstellingen?

[1] «Toezicht op rechtspersonen om fraude op te sporen moet beter», Het Financieele Dagblad, 23 januari 2014.

4.1 Output van het toezicht

De leden van de VVD-fractie vragen of de Minister van mening is dat het ten aanzien van de monitoring van de effectiviteit van het systeem raadzaam is om in de wet een verplichting tot terugkoppeling op te nemen. Op deze wijze kan de werkwijze van Justis nog beter worden aangepast aan de ervaring met de producten door de afnemers.

De leden van de SP-fractie vragen of sinds 2010 voldoende aandacht is besteed aan signalen dat er twijfels waren over de effectiviteit, het doorpakken en de kosten van RADAR. Heeft de Minister kennisgenomen van dergelijke signalen en zo ja, welke acties zijn er ondernomen?
Deze leden zijn van mening dat het inzicht in de terugkoppeling onvoldoende is. Uit de evaluatie kan onvoldoende worden afgeleid wat de afnemers met de diverse meldingen hebben gedaan. Weliswaar staat er een overzicht van preventieve en repressieve acties, maar aantallen ontbreken daarbij. Zo kan toch geen beeld worden gevormd van hoe succesvol dit Herziene Toezicht op Rechtspersonen nu is en in hoeverre de meldingen ook concreet gevolgen hebben? Het enige getal dat is genoemd, is het cijfer één, dat staat voor het aantal strafrechtelijke onderzoeken dat naar aanleiding van meldingen van Justis is opgestart. Klopt dit cijfer? Is er werkelijk maar één strafrechtelijk onderzoek opgestart na een risicomelding?
Voornoemde leden vinden het van belang om te kunnen meten en weten wat er door de diensten met de meldingen is gedaan. Nu kan immers nog steeds niet geconstateerd worden of, en zo ja in hoeveel gevallen, notoire fraudeurs door het systeem zijn geglipt en in hoeveel gevallen er concreet iets gebeurd is met de melding door afnemers. Dan is toch weinig te zeggen over het succes en de effectiviteit van het Herziene Toezicht op Rechtspersonen?
De aan het woord zijnde leden vragen hoe ervoor gezorgd wordt dat de terugkoppeling (dus wat er met meldingen en netwerktekeningen wordt gedaan) verbetert. Wordt die terugkoppeling verplicht? Zo ja, per wanneer? Deze leden sluiten overigens niet uit dat afnemers ook aan deze nieuwe werkwijze van de Dienst Justis moeten wennen. Hoe ziet de Minister dit? Wat wordt er aan gedaan om dit te bevorderen? Hoe vaak is capaciteitsgebrek bij de afnemende diensten het probleem? Bij welke diensten is dit capaciteitsgebrek het grootst?

4.2 De inrichting van het toezicht en de samenwerking in het netwerk

De leden van de VVD-fractie constateren dat de Wcr de verwerking van persoonsgegevens en andere gegevens omvat. Bij de totstandkoming van deze wet is aandacht besteed aan de verhouding van de Wcr tot de privacy in het algemeen en de Wet bescherming van persoonsgegevens (Wbp) in het bijzonder. Hiertoe is een aantal toezeggingen gedaan dan wel acties in het vooruitzicht gesteld. Hebben zich in periode dat de Wcr is toegepast incidenten met betrekking tot de privacy voorgedaan? Zijn er klachten geuit over de werking van het systeem en het computersysteem RADAR in het bijzonder? Kan met zekerheid worden gezegd dat risicomeldingen die zijn opgesteld maar twee jaar niet zijn gebruikt uit de registratie van Justis worden verwijderd? Hoe wordt hierop intern controle uitgeoefend?

De leden van de SP-fractie vragen wie de ketenpartners zijn van wie de voor het toezicht zo belangrijke informatie vooral moet komen. Welke ketenpartners laten daarin gaten vallen, waardoor komt dat en welke argumenten hebben zij daarvoor? Zijn deze argumenten valide, bijvoorbeeld ook als het gaat om een beroep op de geheimhoudingsplicht? Hoe wordt voorkomen dat er te makkelijk (ofwel ten onrechte) een beroep

wordt gedaan op een geheimhoudingsplicht die in werkelijkheid niet bestaat?
Deze leden vragen welke informatiebronnen wanneer ontsloten gaan worden. Hoe zit het bijvoorbeeld met de informatie die in samenwerkingsverbanden als de Informatiebox Crimineel en Onverklaarbaar Vermogen (ICOV) en de Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC's) wordt gebruikt? Kan die informatie ook een rol spelen? Gebeurt dit al voldoende? Zo nee, per wanneer zal dit wel het geval zijn?
Voornoemde leden vragen of het geen goed idee is om voortaan ook de risicomeldingen te gaan verstrekken aan de rechter-commissaris in een faillissementszaak. Voorts vragen zij of er ook gesproken wordt met de Belastingdienst om informatie van die dienst direct aan RADAR te koppelen, dus niet pas in het stadium van de handmatige controle. Zo nee, waarom is dit niet het geval?

4.3 Aanbevelingen

De leden van de VVD-fractie zijn ten aanzien van de drie concrete aanbevelingen die in de evaluatie zijn gedaan van mening dat deze kunnen bijdragen aan verdere uitbreiding en optimalisering van het toezicht. Over de versterking van de informatiepositie wordt gemeld dat hiertoe belemmeringen in de samenwerking met netwerkpartners moeten worden weggenomen. Op welke belemmeringen wordt hier gedoeld? Op welke wijze kan het gebruik van bestaande informatiebronnen worden geoptimaliseerd? Kan de Minister aangeven hoe de informatiepositie van Justis wordt betrokken bij de uitwerking van bestuursverboden en de instelling van een centraal aandeelhoudersregister?

De leden van de PVV-fractie lezen dat de Minister zich goed kan vinden in de aanbevelingen om het netwerk en de informatiepositie van Justis verder te versterken. Daarom zal bij de nadere uitwerking van de bestuursverboden en de instelling van een centraal aandeelhoudersregister de informatiepositie van Justis worden betrokken. Dit slaat echter alleen op de aanbeveling om de informatiepositie te versterken. Deze leden vragen wat er wordt gedaan met de aanbeveling om het netwerk te versterken. Gaat de Minister het bilaterale overleg op verschillende niveaus met de netwerkpartners borgen zoals de onderzoekers aangeven? Gaat de Minister voorts onderzoek doen naar de mogelijkheden om meer organisaties (ook private) als afnemer aan te merken? Zo ja, aan welke (private) organisaties wordt dan gedacht?
Voornoemde leden constateren dat de informatiepositie van Justis wordt betrokken bij onder andere de nadere uitwerking van de bestuursverboden. Begrijpen zij het goed dat een dergelijk bestuursverbod pas aan het licht komt door een automatische risicomelding wanneer de rechtspersoon al is opgericht of is er nog een soort toets vooraf? Zij wijzen in dit kader op de opmerking van de Nederlandsche Bank die aangeeft dat als de rechtspersoon al is opgericht er mogelijk aanzienlijke inspanning vereist is om de schade te beperken die door misbruik van de rechtspersoon ontstaat en de betrokkenen bestuurs- of strafrechtelijk aan te pakken.